

Adójóváírás '2009: hogyan lehet jól járni a 2009-es szja bevallással.

A közelmúltban a 2010-es adócsökkentéssel kapcsolatosan foglalkoztam a szuperbruttó és az adójóváírás közötti összefüggésről. (Szuperbruttó és adójóváírás: hogyan lehet jól járni)
Nagyon sok visszajelzést kaptam arra vonatkozólag, hogy sokan most értették meg, hogy év közben az **adóelőlegnél csak akkor jár az adójóváírás, ha nyilatkozatban kérjük**. Azzal, hogy megismertük az adójóváírásra vonatkozó legfontosabb szabályt az adóelőlegnél, mindjárt havi 15 100 forinttal több lehetett a nettó fizetésünk. A közszférában dolgozók ráadásul visszamenőleg is megkapják április elején az adójóváírást. Szóval érdemes foglalkozni a problémával. De ne hagyjuk abba az adójóváírási szabályokkal való ismerkedést, mert ez további 10 ezreket jelenthet pluszban a pénztárcánknak a májusi adóbevalláskor.
Év végén, az adóbevallásban már nem kell nyilatkozatban kérni az adójóváírást, akkor már automatikusan jár a törvény szerint számított (!) összeg. Ezért mindenkit azzal nyugtattak meg most márciusban, hogy aki nem kéri év közben, vagy csak részben kéri az adójóváírás adóelőlegnél történő figyelembevételét, annak az adóhatóság jövőre egy összegben visszautalja az adójóváírást. A kérdés az, hogy megnyugodhatunk-e? Sajnos nem! Viszont megérett a helyzet arra, hogy ismét okosabbak legyünk az adójóváírás számításával kapcsolatosan. Az adóhatóság ugyanis évek óta kihasználja a magánszemélyek adózói tudatlanságát. Könnyen előfordulhat, hogy az adóhatóság akár már a májusi adóbevallásban „visszaveszi” a most már tudatosan nyilatkozó adózótól az adójóváírást. Az elmúlt években közel 100 milliárd forintot már visszavett az APEH az adózóktól az '53-as nyomtatványkitöltő programba elrejtett hibás jogértelmezéssel és esze ágában sincs visszaadni, pedig törvény kötelezi rá!

Mi az alapprobléma?

Most már tudjuk, hogy az év közben az adóelőlegnél figyelembe vett adójóváírás az esetek 90 százalékában nem egyezik meg az év végi adóbevallásban érvényesíthető adójóváírással. Minden munkavállaló év végén kap a munkáltatójától egy jövedelemigazolást. Ezt hívják M30-as igazolásnak. Ezen a munkáltató többek között feltünteti az adójóváírásra jogosító hónapok számát, és az év közben figyelembe vett adójóváírás összegét. Aki elfogadja az APEH „segítségét” és a 0953-as személyi jövedelemadó nyomtatványkitöltő programjával készíti el az adóbevallását, az a következő problémával találkozik az adójóváírás sor (0953-B lap 30.) kitöltésénél. A jövedelem adatok megadása után az adózó az M30-as igazolásról beírja a jogosultsági hónapok számát. Ezt követően a c) oszlopban megjelenik egy keretben pirossal egy összeg. Valójában ez az adójóváírás törvény szerint járó pontos összege. Aki elhiszi az APEH-nek, hogy nyomtatvány kitöltő mindössze az elszámolható legnagyobb összeget számítja ki, de az adózó nyugodtan ennél kevesebbet is beírhat, az ebben immár másodszer jár pórul az adójóváírás miatt.

Ha beírjuk a 30. sorba az M30-as lapon lévő összeget, akkor két dolog történhet. Ha nagyobb összeget írunk be, mint ami a keretben van, akkor az ellenőrző program hibát jelez. Ha viszont kevesebbet, akkor azt a nyomtatványkitöltő nem tekinti hibának. Magyarul, aki nem

ismeri az adójóváírás év végi elszámolásának módját, az nyugodtan csapja be saját magát. Az APEH a kitöltési útmutatóval még rá is erősít erre. Idén bekerült egy mondat:

„Fontos! Önnek lehetősége van a fentiek szerint kiszámított adójóváírás összegénél alacsonyabb összeget figyelembe venni, a bevallása kitöltésekor. Tájékoztatjuk, hogy ebben az esetben az adóhatóság egyeztetést kezdeményez Önnel az adójóváírás összegének tényleges nagyságáról.”

Ez a mondat köszönő viszonyban sincs a hatályos törvényekkel! Ehhez először is tudatosítani kell, hogy az adójóváírás nem adókedvezmény. A 0953-as bevallásban valójában háromszor kell adót számítani.

- először kiszámítja a program a **számított adót**: 27. sor.
- a számított adót csökkenti az adójóváírás és például a nyugdíj adója. Így kapjuk az **összevont adóalap adóját**: 34. sor.
- ezt követően számolhatjuk el az adókedvezményeket legfeljebb a 34. összegéig. Így kapjuk az összevont adóalapot terhelő, kedvezményekkel csökkentett adót: 36. sor

Az adókedvezményeknél valóban van döntési lehetősége az adózónak, hogy igénybe veszi vagy nem az adókedvezményt. De ahogy a nyugdíj adójánál sincs mérlegelési lehetősége, úgy az adójóváírás összegénél sincs. Ezek mindegyike egy úgynevezett számított mező. A kitöltési útmutató mondata, miszerint **„Önnek lehetősége van a fentiek szerint kiszámított adójóváírás összegénél alacsonyabb összeget figyelembe venni, a bevallása kitöltésekor”** egyszerűen nem igaz! Nem jó dolog hazugságon kapni az adóhatóságot, mert az megrendítheti az adózói bizalmat. De sajnos itt még nincs vége a csúsztatásnak. A kitöltési útmutató idevonatkozó második mondata: **„Tájékoztatjuk, hogy ebben az esetben az adóhatóság egyeztetést kezdeményez Önnel az adójóváírás összegének tényleges nagyságáról.”** sajnos, szintén nem igaz, mert a bevallás benyújtása után az adózónak már nincs lehetősége önellenőrzéssel kijavítani az adójóváírás összegét. Javítani ugyanis csak hibát lehet, de az adóhatóság nem tekinti hibának, ha az adózó saját maga kárára tévedve tér el a törvényi rendelkezéstől. Az a rész pedig, hogy az adóhatóság egyeztetni akar a törvénybe rögzített **„adójóváírás összegének tényleges nagyságáról.”** szerepzavarra utal, ugyanis a törvénytől való eltérésről, módosításról csak a parlamentnek van joga dönteni. Az adóhatóságnak csak arra van lehetősége, hogy végrehajtsa a jogszabályokat.

Mi a különbség az Önellenőrzés és az Utólagos adó-megállapítás között?

Az önellenőrzést akkor nyújthatja be az adózó, ha saját maga jött rá hibájára még az adóhatósági ellenőrzés előtt. Ha a hibára az adóhatóság jön rá, akkor az adóhiány megállapítása mellett, adóbírságot és késedelmi kamatot is kell fizetnünk. Az adózás rendjéről szóló törvény egyértelműen fogalmaz: **„Nincs helye önellenőrzésnek, ha az adózó a törvényben megengedett választási lehetőséggel jogszerűen élt, és ezt önellenőrzéssel változtatná meg”**. Amikor a kitöltési útmutatóban az adóhatóság pont azt írja le, hogy lehetőség van a kiszámított adójóváírásnál kevesebbet igénybe venni, ezzel kizárja az önellenőrzést. De akkor miért kell zaklatni a magánszemélyt azzal, hogy még be is hívja az

adóhatóság. És itt a kör bezárul. Ugyanis az adózás rendjéről szóló törvény egy másik rendelkezése szerint, ha az adóhatóság a bevallásban számítási hibát vagy elírást talál, akkor azt hivatalból ki KELL (!) javítania. Azzal, hogy nem tekinti hibának azt, ha az adózó saját kárára téved, mentesíti magát attól, hogy visszautalja az adózónak járó adójóváírást. De most még bevallás előtt vagyunk. Ne hagyjuk magunkat átverni!

Mi a megoldás ebben a helyzetben?

A legegyszerűbb az lenne, ha a 0953-as nyomtatványkitöltő az adójóváírás összegét kiszámítaná ugyanúgy, mint a munkáltatók által használt M29-es nyomtatvány kitöltő programnál. Az M29-es nyomtatványkitöltővel a munkáltatók készítik el a személyi jövedelemadó bevallást. Míg a magasabb adózási ismeretekkel rendelkező bérszámfejtőkkel, könyvelőkkel nem meri eljátszani az APEH, hogy a törvényi előírásnál kevesebb adójóváírás is igénybe vehető, addig az APEH által adózási kérdésekben tudatlannak tekintett magánszeméllyel megteszi. Tehát több adót számíthat ki a 0953-as nyomtatványkitöltő, mint az M29-es nyomtatványkitöltő, pedig ugyanazon alapadatokból, ugyanolyan törvényi szabályozás alapján számolnak.

Remélem, hogy az adóhatóság beéri azzal a közel 100 milliárd forinttal, amit az elmúlt években jogtalanul elvont a magánszemélyektől és kijavítja a szoftverhibát. Ha nem akkor legyünk tudatos adózók. Legyünk tudatában annak, hogy év végén az adójóváírás egy számított összeg. Ne az M30-as igazoláson lévő adójóváírás összeget írjuk be, hanem a 0953-as nyomtatványkitöltő 30. sor c) oszlopába piros számjegyekkel írt értéket írjuk át a b) oszlopba, mert ez, a törvény szerint járó pontos összeg.

Mennyivel adóval csaphatjuk be magunkat?

2010-ben, aki nem kéri az adójóváírás évközi figyelembe vételét és elhiszi, hogy az APEH majd egyben visszautalja (2011-ben), annak az 2010-es M30-as igazolólapján 12 jogosultsági hónap és nulla forint adójóváírás fog szerepelni. Ha a dolgozó beírja majd a 1053-as bevallás 30. sorába a 12 jogosultsági hónapot és a b) oszlopba a nulla forintot, az pontosan 181 200 forinttal több adót fog fizetni 2010-re, mint amennyi a törvény szerint és az „elmúlt 20 év legnagyobb adócsökkentése” után járna neki! Az adójóváírás 2009-re járó legnagyobb összege 136 ezer forint. Ez se kevés.

Higgyünk-e a véletlenben?

Lehet, hogy üldözési mániában szenvedek, és eleve feltételezem az APEH-ről, hogy szándékosan téved az adózó kárára.

De hogyan magyarázható meg, hogy a magánszemélyeknél megengedi, hogy az adózó a saját kárára tévedjen (0953 nyomtatvány), míg a bérszámfejtőknél, könyvelőknél (09M29) nem?

Hogyan magyarázható meg, hogy ha az adózó saját kárára téved, akkor ezzel növeli a költségvetés szja bevételeit, a túlteljesítés növeli az adóhatósági dolgozók jutalom alapját?

Hogyan magyarázható meg, hogy ezt a hibát az APEH már 2006-ban elismerte, de minden erőfeszítem ellenére „ragaszkodik a hibához”, és nem tett semmit?

Az adóhatósági dolgozók a napokban is küzdöttek a jutalmukért. Lehet, hogy tényleg rossz az APEH jutalmazási rendszere. A jelenlegi ugyanis érdekeltté teszi az adóhatósági dolgozókat a jogszabályok tudatos megsértésében. Jó volna választ kapni arra a kérdésre is, hogy mi akadályozza az adóhatóságot abban, hogy kb. 10 perces munkával egy adózókat sújtó több éves szoftverhibát kijavítson?

Angyal József okleveles adószakértő